

Aartsbisdom Utrecht
Maliebaan 40 3581 CR Utrecht
Postbus 14019 3508 SB Utrecht
Telefoon 030 – 2361570
E-mail: secretariaat@aartsbisdom.nl

Decreet tot onttrekking aan de goddelijke eredienst van de R.-K. St. Josephkerk te Utrecht

WILLEM JACOBUS KARDINAAL EIJK

door de genade van God en de gunst van de Apostolische Stoel
Aartsbisschop van Utrecht

Gezien het feit

dat het bestuur van de R.K. Parochie St. Martinus te Utrecht middels een brief met bijlagen d.d. 28 mei 2021 aan ondergetekende een met redenen omkleed verzoek heeft voorgelegd om de R.K. St. Josephkerk te Utrecht, gelegen aan de Draaiweg 44 te Utrecht, aan de goddelijke eredienst te onttrekken en

dat het bestuur van de R.K. Parochie St. Martinus overeengekomen is de St. Josephkerk te Utrecht te verkopen en met de koper als streefdatum van levering 16 juni 2021 vastgesteld heeft;

Overwegende

dat sinds 1870 geconstateerd werd dat de kerk Onze Lieve Vrouw Tenhemelopneming aan de Biltstraat te klein was voor het groeiende aantal parochianen en dat er behoefte was aan een nieuw kerkgebouw aan de Draaiweg, aan de toenmalige rand van de stad;

dat de St. Josephkerk te Utrecht ontworpen werd door de Utrechtse architect Gerardus Antonius Ebbers in een stijl die de invloed van zijn leermeester Alfred Tepe toont;

dat op de feestdag van de kerkpatroon, 19 maart 1900, de eerste heipaal in de grond werd geslagen en op 10 mei 1900 de eerste steen werd gelegd;

dat op 25 februari 1901 de St. Josephkerk plechtig werd geconsacreerd door de toenmalige aartsbisschop van Utrecht mgr. Henricus van de Wetering;

dat op 3 maart 1901 de R.K. Parochie St. Joseph opgericht werd en dat daartoe territorium van de R.K. Parochie Onze Lieve Vrouw Tenhemelopneming te Utrecht afgesplitst werd;

dat in de periode 1905 - 1932 vrijwel alle gebrandschilderde ramen van de St. Josephkerk ontworpen en vervaardigd werden door Otto en Hans Mengelberg en dat in 1913 het altaar dat in het atelier van Friedrich Wilhelm Mengelberg vervaardigd werd, aangevuld en voltooid werd;

dat in 1920 het Friedrich-Meyer orgel, uit ca. 1873 dat afkomstig was uit Barmen en dat thans een rijksmonument is, geplaatst werd;

dat in 1935-1936 een nieuwe hoofdingang van de St. Josephkerk gebouwd werd en op de plaats van de zijdeuren twee kapellen gebouwd werden, respectievelijk gewijd aan de H. Antonius en aan de H. Theresia van Lisieux, en dat in 1936 de bijsacristie voltooid werd;

dat de St. Josephkerk de Tweede Wereldoorlog zonder noemenswaardige beschadigingen doorstond;

dat bij het vijftigjarig jubileum van de kerk in 1951 in het priesterkoor een lambrisering aangebracht werd en koorbanken en zijaltaren van de hand van Steph Uiterwaal geplaatst zijn;

dat meerdere beelden en andere delen van het kerkinterieur, waaronder de in Nederland zeer zeldzame Pinkstergroep, van algemeen belang zijn voor het Nederlands cultuurbezit;

dat in 1978 ernstige schade aan het kerkgebouw ontstond als gevolg van bronbemaling in de buurt van de kerk waardoor de fundering dreigde te scheuren en pilaren verzakten en dat vanwege deze schade omstreeks 1985 sloop werd overwogen, maar dat enkele jaren later de St. Josephkerk op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst werd;

dat vervolgens van 1994 tot 1997 het interieur en het exterieur van de St. Josephkerk gerestaureerd en hersteld werden, waarbij op advies van priester en beeldend kunstenaar J.P.M. de Valk gekozen werd voor een kleurrijke beschildering en boven de ingang een nieuw glas-in-loodraam aangebracht werd naar zijn ontwerp;

dat echter het bouwkundig herstel na de verzakkingen niet afdoende is gebleken en dat thans hoge kosten te verwachten zijn bij renovatie en reparatie en dat momenteel delen van het kerkgebouw niet toegankelijk zijn wegens het gevaar van vallende delen uit het gewelf;

dat de R.K. Parochie St. Joseph op 1 januari 2011 door een besluit van ondergetekende is samengevoegd met de R.K. Parochies St. Antonius van Padua/ Onze Lieve Vrouw van Goede Raad, St. Dominicus, St. Jacobus, St. Ludgerus en Salvator, St. Rafaël, Heilige Nicolaas / Heilige Monica tot de R.K. Parochie St. Ludgerus;

dat bij de oprichting van de R.K. Parochie St. Ludgerus al duidelijk was dat het niet mogelijk zou zijn om in alle zes kerken van deze parochie wekelijks vieringen te houden en dat daarom het parochiebestuur op 31 mei 2012 de opdracht heeft gegeven aan de door het parochiebestuur ingestelde gebouwenwerkgroep om een rapport op te stellen inzake renovatie, herbestemming en afstoting van de gebouwen van de parochie;

dat in het pastoraal beleidsplan van de R.K. Parochie St. Ludgerus voor de jaren 2015-2020 is geconstateerd dat het voor een nieuwgevormde parochie met minder mensen en middelen noodzakelijk is te komen tot sluiting en uiteindelijk afstoting van een aantal kerkgebouwen in de parochie, met name om te waarborgen dat bij een teruglopend aantal priesters het mogelijk blijft om kwalitatief goede en relatief goed bezochte eucharistievieringen te verzorgen;

dat de R.K. Parochie St. Ludgerus in de jaren 2010-2017 kampte met een financieel tekort van ca. € 100.000 per jaar en dat de parochie zich tegenover het Aartsbisdom Utrecht verplichtte dit tekort in de periode 2018-2021 te doen verdwijnen om de parochie financieel gezond te maken;

dat het bestuur van de R.K. Parochie St. Ludgerus gesprekken gevoerd heeft met regiovicaris mgr. drs. H.W. Woorts en met de econoom en de vastgoedadviseur van het Aartsbisdom Utrecht over de plannen om op het moment dat er gegadigden op de markt zouden komen, meerdere kerken van de parochie te verkopen, waaronder de St. Josephkerk;

dat de R.K. Parochie St. Ludgerus door een besluit van ondergetekende op 1 januari 2019 fuseerde met de R.K. Salvatorparochie te Utrecht en de R.K. Parochie St. Martinus te Utrecht, welke nu samen de huidige R.K. Parochie St. Martinus vormen;

dat de R.K. Parochie St. Martinus in 2020 kampte met een financieel tekort van meer dan € 1 miljoen en dat het parochiebestuur in de nabije toekomst opnieuw aanzienlijke tekorten verwacht, mede gezien de inmiddels in gang gezette noodzakelijke renovatie van de in de nabijheid van de St. Josephkerk gelegen St. Augustinuskerk aan de Oudegracht in de binnenstad van Utrecht;

dat het parochiebestuur verklaard heeft dat bij de keuze voor de te sluiten kerken rekening is gehouden met de vitaliteit van de betreffende locatie, gezien de activiteiten en bijeenkomsten die daar plaats vinden en het aantal vrijwilligers aldaar en dat tevens onderzocht is of de overblijvende kerken goed in staat zijn om in de pastorale behoeften van de gehele parochiegemeenschap te blijven voorzien, rekening houdend met een goede geografische spreiding over het verzorgingsgebied van de parochie, waarbij ook rekening is gehouden met de beschikbaarheid van de eucharistische centra in de parochie;

dat het parochiebestuur zich realiseert dat het sluiten van een kerk het risico in zich bergt dat kerkgangers geen aansluiting zoeken of vinden op een andere plek in de parochie en dat daarom onderzocht is of aannemelijk is dat de pastorale zorg gewaarborgd blijft;

dat het parochiebestuur zich bewust is van het financiële risico van het sluiten van kerken, namelijk dat de kerkbijdragen van de te sluiten locatie teruglopen, hetgeen zich ook voordoet bij de St. Josephkerk, maar dat het parochiebestuur desondanks meent dat sluiting van de St. Josephkerk op lange termijn meer positieve effecten zal hebben op het begrotingsevenwicht, dan het openhouden van deze kerk met zeer hoge onderhoud- en exploitatielasten, een sterk gedaald kerkbezoek en een verminderde vitaliteit;

dat het pastoraal team van de R.K. Parochie St. Martinus nog maar uit 2 personen bestaat, namelijk de pastoor en één pastoraal werker en dat voor de viering van de liturgie een beroep gedaan wordt op emeriti-priesters, die echter veelal op hoge leeftijd zijn, en op gepensioneerde pastoraal werkers en dat daarmee de liturgische bediening van de huidige tien kerken in de parochie onder druk is komen te staan;

dat vanaf medio 2016 het kerkbezoek in de St. Josephkerk sterk verminderd is en thans minder dan 25 personen omvat;

dat het aantal vrijwilligers dat betrokken is bij de St. Josephkerk snel terugloopt en dat de gemiddelde leeftijd hoog is;

dat het parochiebestuur vanwege de vermindering van het kerkbezoek, de sterke vergrijzing van de kerkgangers en het snel slinkende aantal vrijwilligers op 11 september 2018 heeft moeten concluderen dat ieder perspectief op revitalisering ontbreekt en dat de St. Josephkerk moet worden voorgedragen voor onttrekking aan de goddelijke eredienst;

dat de opbrengsten uit Kerkbalans, kerkbijdragen en collectes in de St. Josephkerk al geruime tijd jaarlijks teruglopen, dat de kosten hoger zijn dan de baten, dat achterstallig onderhoud geconstateerd is en dat er ernstige problemen gebleken zijn aan het gewelf, waardoor een voortgezet gebruik van de St. Josephkerk zeer hoge kosten met zich zou brengen;

dat de onttrekking van de St. Josephkerk aan de goddelijke eredienst volgens het parochiebestuur past in de visie die het Aartsbisdom Utrecht heeft gegeven voor het onttrekken van kerken aan de goddelijke eredienst, indien verdere exploitatie mede gezien het teruglopend aantal gelovigen niet meer verantwoord is;

dat de laatste zondagse eucharistieviering in de St. Josephkerk heeft plaatsgevonden op 13 maart 2016 en dat sindsdien alleen nog eucharistievieringen op weekdagen en gebedsdiensten hebben plaatsgevonden en dat gebleken is dat een deel van de parochianen hun weg naar het eucharistische centra van de parochie heeft gevonden, dan wel naar andere kerken;

dat het parochiebestuur op 28 november 2018 een hoorzitting voor de parochianen gehouden heeft die door 25 personen, grotendeels parochianen en voorts enkele buurtbewoners, bezocht is en dat de aanwezigen in de gelegenheid gesteld zijn om te reageren op de plannen van het parochiebestuur en daarbij hun vragen en bezwaren kenbaar te maken;

dat de tijdens de hoorzitting gemaakte opmerkingen het parochiebestuur niet hebben doen besluiten tot een andere visie en dat sindsdien op een enkel initiatief na geen vitaliserende activiteiten in de St. Josephkerk werden ontplooid, die eventueel reden geweest zouden kunnen zijn voor herziening van het besluit om de St. Josephkerk voor te dragen voor onttrekking aan de goddelijke eredienst;

dat het parochiebestuur op 21 april 2021 een brief verspreid heeft onder buurtbewoners om hen te informeren over de voorgenomen verkoop;

dat de pastoor van de R.K. Parochie St. Martinus, de hoogerwaardede heer J.F.M. Boogers, op 26 mei 2021 de geloofsgemeenschap van St. Joseph schriftelijk geïnformeerd heeft over de aanstaande onttrekking van de St. Josephkerk aan de goddelijke eredienst en de voorgenomen verkoop;

dat de parochianen rond de St. Josephkerk deel kunnen nemen aan de eucharistievieringen in meerdere eucharistische centra van de parochie, namelijk de St. Catharinakathedraal op een afstand van 2 km van de St. Josephkerk en de St. Rafaëlkerk op een afstand van 3 km van de St. Josephkerk en tevens – na de restauratie – in de St. Augustinuserk op een afstand van 1 km van de St. Josephkerk en bovendien in de H. Nicolaas-Monicakerk op een afstand van ruim 1 km en in de H. Gerardus Majellakerk op een afstand van 3 km van de St. Josephkerk;

dat de groep Oekraïense gelovigen die wekelijks conform het Oecumenisch Directorium van de St. Josephkerk gebruik maakte, inmiddels met het parochiebestuur overeengekomen is voortaan een andere parochiekerk, namelijk St. Aloysiuskerk, te gebruiken;

dat het pastoraal team de pastorale zorg voor de leden van de lokale geloofsgemeenschap rond de St. Josephkerk pastoraal blijft waarborgen;

Voorts overwegende

dat de leden van de Priesterraad van het Aartsbisdom Utrecht op 8 juni 2021 zijn ingelicht over het verzoek van het bestuur van de R.K. Parochie St. Martinus aan ondergetekende om de St. Josephkerk aan de goddelijke eredienst te onttrekken;

dat de Priesterraad van het Aartsbisdom Utrecht op 9 juni 2021 positief geadviseerd heeft ten aanzien van het verzoek van het bestuur van de R.K. Parochie St. Martinus aan ondergetekende tot onttrekking van de St. Josephkerk aan de goddelijke eredienst;

dat de voorbereiding van het onderhavige decreet blijkens bovenstaande overwegingen is geschied in overeenstemming met canon 1222, § 2 en canon 50 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983;

dat, gelet op het bovenstaande en op canon 1222, § 2 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983, sprake is van een ernstige reden die het raadzaam maakt dat de St. Josephkerk niet langer voor de goddelijke eredienst worden gebruikt;

Besluit

dat de St. Josephkerk te Utrecht, gelegen aan de Draaiweg 44 te Utrecht, met ingang van 1 juli 2021 aan de goddelijke eredienst wordt onttrokken;

dat de in de St. Josephkerk achterblijvende altaren, zowel vaste als verplaatsbare, geëxsacereerd zijn oftewel hun wijding of zegening verliezen (canon 1238, § 2 CIC/1983) met ingang van de datum waarop de St. Josephkerk wordt onttrokken aan de goddelijke eredienst;

En gelast

dat de pastoor en de overige leden van het bestuur van de R.K. Parochie St. Martinus er zorg voor dragen dat de eventueel nog in de St. Josephkerk aanwezige kerkinventaris die eigendom is van de R.K. Parochie St. Martinus veilig gesteld wordt;

dat bij verkoop van de St. Josephkerk datgene van de koopovereenkomst uitgesloten wordt, wat vermeld staat in de door het Aartsbisdom Utrecht opgestelde "Lijst van roerende zaken die in geen geval verkocht mogen worden";

dat de herbestemming van de eventueel nog in de St. Josephkerk aanwezige kerkinventaris met inachtneming van artikel 53 van het Algemeen Reglement voor het Bestuur van een Parochie van de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland dient plaats te vinden;

dat dit decreet ter kennis wordt gebracht van de parochianen van de R.K. Parochie St. Martinus en overigens op de gebruikelijke wijze wordt bekendgemaakt.

Binnen de peremptoire termijn van 10 nuttige dagen na wettige betekening van dit decreet kan overeenkomstig canon 1734 §§ 1+2 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983 aan ondergetekende een verzoek om herroeping of verbetering van dit decreet gedaan worden.

Als datum van betekening van dit decreet bepaal ik 16 juni 2021.

Gegeven te Utrecht op 15 juni 2021.

W. J. Eijk *W. H. van den Dool*

+ Willem Jacobus kardinaal Eijk
Aartsbisschop van Utrecht

drs. W.H. van den Dool, diaken
Kanselier Aartsbisdom Utrecht

